

Globalizacija, Kulturna Politika in Ekonomija Kot Razlogi Za Razvoj Novega Družabnega Plesa – Neotango

Globalisation, Cultural Politics And Economy As Reasons For The Development Of new Social Dance - Neotango

Avtorja:

Blaž Bertonec, Akademija za ples *Alma Mater Europaea*

Andreja Podlogar, Akademija za ples *Alma Mater Europaea*

1 TANGO SVETOVNA ODPRTO-KODNA DEDIŠČINA

Zgodovina tanga je že od samega nastanka tega plesa povezana z globalizacijo, ekonomskimi silnicami in njegovo družbeno vpetostjo, oziroma kot bi rekli danes, kulturno politiko, le da se v različnih časovnih obdobjih spreminja njegova pozicija. Po ekonomski vertikali sprva srečamo tango kot nevredno zabavo revnih imigrantov, ki so ga spontano razvili kot posledico mešanja njihovih kultur v urbanem (mikro globalnem) okolju Buenos Airesa in Montevidea. Temu je sledila hipna globalna ekspanzija, ki je uporabila tango kot množični produkt, ki se je razcepil na različne plese, do današnjega časa, ko je argentinski tango na globalnem trgu eden izmed glavnih argentinskih izvoznih artiklov izkustvene ekonomije. Podobno se je njegova vertikala kulturne politike spreminjala od nesprejetega, nekje tudi prepovedanega plesa, preko masovno popularnega do strateško zaščitene. Vendar ne glede na njegovo ekonomsko politično pozicijo se pri meta modelu tanga pojavljajo konstante: globalnost, svoboda gibanja, komunikacija v paru ter improvizacija. Vsakič, ko se je meta ideja tanga pričelo omejevati s pravili, ki so nasprotovala navedenim konstantam, se je tango organsko izmuznil ter po načinu odprto-kodnega sistema razvijal naprej. Za razumevanje ideje, da trenutni derivat, imenovan neotango, pomeni dejansko nadaljevanje odprto-kodne dediščine, moramo razumeti ključne trenutke v njegovem razvoju.

2 PRVA GLOBALNA REVOLUCIJA TANGA

S prihodom argentinskega tanga v Evropo, sprva v Pariz ter kasneje z razširitvijo po celotni Evropi, Severni Ameriki ter celemu svetu, je tango postal gibalni trend, ki je polariziral družbo. S svojo osnovno improvizacijsko strukturo je podrl idejo koreografsko "urejenega" družabnega plesa ter tako povzročil močna družbena trenja ter politične debate o primernosti plesa in o njegovem vplivu na moralni propad družbe.

Močno povpraševanje za tango izven Argentine je povzročilo hiter razvoj ponudbe plesnih učiteljev, ki niso razumeli improvizacijske logike tanga, zato so uporabili svoje znanje drugih plesov, predvsem one stepa (Walker, 1915), in stilizirali na način, ki je spominjal na tango - bolj skrčena kolena in več dramatičnega gibanja (Nelson, 2019). Posledično je standardizacija tango korakov ter glasbe za potrebe učenja (npr. Alfred Murray Studios) in tekmovanj v tangu razvila novi plesni formi - ameriški in evropski (international) tango.

3 ZLATA DOBA TANGA V ARGENTINI

Popularnost tanga v Evropi je povzročila sprejetje plesa v višjih slojih, ki ga je do takrat odbijala kot nevredno zabavo revnih. Posledično se je pričelo investicijsko vlaganje v tango, predvsem na področju glasbe, ki je povzročilo formiranje velikih orkestrov ter odprtje velikih dvoran – salonov po vzoru Evrope in Amerike, kjer se je plesal tango. Zanimivo je, da je v nasprotju z usmeritvijo v Evropi in Ameriki, kjer je bilo poučevanje tanga v domeni plesnih učiteljev, kar je posledično pripeljalo do standardizacije gibov, bilo poučevanje tanga v Argentini neformalno. Na tako imenovanih pratikah so starejši moški učili mlajše fante na način, da so jih sprva spoznali z žensko vlogo in ko so dobro obvladovali korake, so se moških korakov učili v paru z mlajšimi fanti. Šele ko so obvladovali korake, so lahko šli na milongo (plesni večer tanga). Na drugi strani so se plesalke učile doma, od svojih sorodnikov (Denniston, 2003).

Iz tega lahko zaključimo, da je način predajanja znanja v Argentini ohranil značilno interakcijo para v tangu, medtem ko je v Evropi in Ameriki standardizacija korakov prevladala nad interakcijo v paru ter improvizacijskim pristopom do produkcije giba v prostoru. Poznavanje obeh vlog v paru je hkrati omogočilo večjo pozornost partnerjev in variabilnost akcije. Zlata doba tanga se je končala kot posledica vzpostavitve vojaškega režima ter zanimanja mlajših generacij za druge plese v tem obdobju.

4 NOV VZPON TANGA

S ponovnim vzponom zanimanja globalnega trga za argentinski tango, katerega so povzročile turneje plesnih predstav (Tango X2, Tango Argentino, Tango Passion in druge), je argentinski tango pričel počasi, vendar vztrajno rasti tudi v Argentini. Tako je mesto Buenos Aires leta 1998 z zakonom razglasilo argentinski tango kot kulturno dediščino (BOCBA, 1999) in z njim načrtno strategijo razvoja in promocije argentinskega tanga v Buenos Airesu in tujini. Posledica državnega aktivnega delovanja na področju promocije in zaščite dediščine je bilo tudi priznanje argentinskega tanga kot dela žive svetovne kulturne dediščine, leta 2009. V resoluciji je sicer definirano, da je

argentinski tango dediščina, ki se je razvila na področju Mar Del Plata, vendar je znamka "argentinski tango" preveč močna, da bi omogočala Urugvaju, oziroma bolj natančno Montevideu, da bi se uveljavil kot center argentinskega tanga na globalnem trgu, ne glede na zgodovinska dejstva.

Po ekonomskem zlomu Argentine leta 2002 na eni strani in povečanem interesu po doživetju pravega argentinskega tanga s strani globalnih potrošnikov na drugi, je ples in z njim povezani produkti in storitve, postal eden izmed večjih ekonomskih artiklov, kot navajata Senkiw (2017) in observatorij kreativnih industrij mesta Buenos Aires v poročilu *El Tango en la economía de la ciudad de Buenos Aires* (Marchini, 2007).

Po požaru v nočnem klubu República Cromañón, v katerem je zaradi vžiga pirotehnike umrlo 194 ljudi, je mesto Buenos Aires izredno poostrilo standarde požarne varnosti. Rezultat poostritve je bilo zaprtje tudi večine milong (plesnih prostorov, kjer se pleše argentinski tango), kar je povzročilo demonstracije lokalnih plesalcev in upad turistov. Posledično je mesto Buenos Aires sprejelo zakon, v katerem je definiralo milonge kot del kulturne dediščine (LEY N° 2.323 (2007), Anexo de la LEY N° 2.323 (2007) ter LEY N° 5.735 (2017)), za katere ne veljajo enaki standardi kot za nočne klube, vendar le, če se na milongi pleše tango v tradicionalnem zaporedju tand (tangov istega izvajalca) in kortin (kratkih glasbenih premorov druge glasbe) in je v plesnem večeru prisotno vsaj 70 odstotkov tango glasbe. V nasprotnem primeru je prostor definiran kot "Baliche" - plesni klub. Vendar pa se pri omenjeni zakonodajni rešitvi ni upoštevala globlja definicija tanga kot plesa in glasbe, oziroma se je predelitev/oceno prepustilo subjektivni oceni inšpektorja, ki izvaja pregled. Posledično so bile progresivne milonge, na primer milonga Otros Buenos Aires v San Telmu, kaznovane za kršitev zakonodaje in so se kasneje tudi zaprle.

5 TRENJA V GLOBALNI PERSPEKTIVI TANGA

Trenutno se plesalci argentinskega tanga po svetu in v Buenos Airesu delijo na dve močni polji. Tradicionalno polje zagovarja, da je argentinski tango kulturni fenomen, ki vsebuje estetiko giba kot se je vzpostavila v preteklosti, glasbo velikih orkestrrov zlate dobe ali koncerte trenutno delujočih orkestrrov, ki izvajajo dela iz zlate dobe tanga ter kodeks obnašanja iz istega obdobja. Tak način razmišljanja se je na posreden način vzpostavil z navedeno zakonodajo in razvojnimi strategijami mesta Buenos Aires, ki globalno trži svojo tradicijo na osnovi izkustvene ekonomije. Za njih nova raziskovanja v glasbi (od Piazzolle naprej) in gibu niso več argentinski/tradicionalni tango v perspektivi družabnega plesa.

Drugo polje predstavljajo plesalci, ki zastopajo idejo sledenja dediščini tanga v njegovi osnovni biti - eksperimenta improvizacije, gibalne interakcije in svobode ter si delijo mnenje, da je miselnost tradicionalne struje omejujoča in zastarela za trenutni čas in prostor. Hkrati zagovarjajo, da se je ples osvobodil nujne povezave z glasbo argentinskega tanga ter želijo plesati na glasbo sedanjega časa in prostora. Za njih je tango globalni fenomen, ki nima središča moči v Buenos Airesu, se lahko dopolnjuje z novimi gibalnimi idejami iz drugih plesnih tehnik ter optimizira z razumevanjem analize gibanja teles v prostoru. Ker njihova vizija ni sprejeta s strani plesalcev, ki zagovarjajo tradicijo, se nova struja vedno bolj definira pod terminom neotango, čeprav se uporabljajo tudi drugi izrazi kot so *tango alternativo*, *organic tango* in podobno. Ker v samem Buenos Airesu uporaba nove glasbe ne ustreza zakonodaji milong, so za svoja druženja zopet začeli uporabljati ime *Practica* (vaja), ki so ga v preteklosti uporabljali za srečanja, kjer so moški učili fante pravil tanga (Meritt, 2008).

6 ZGODOVINA SE LAHKO PONOVI

Argentinski tango se je od svojega začetka do pričetka tega tisočletja razvijal organsko. Plesalci so ga razvijali na način, ki ga danes poznamo pod terminom "odprto-kodni sistem" v informatiki – vsak plesalec je prevzel kolektivno znanje, mu dodal svoje ideje ter posredoval drugim. V tem ekosistemu so lahko vzporedno bivali različni stili tanga (Salon, Milonguero, Canyengue...).

Z ekonomskim interesom in zakonodajno zaščito se je razvoj gibalnega eksperimenta, značilnega za argentinski tango, omejil v tradicionalne okvirje. Hkrati je zaradi velikega povpraševanja po "pravem" tangu upadla kvaliteta učenja, saj se globalno ukvarja z učenjem vsak boljši ljubiteljski plesalec, in pri tem svoje neznanje esence skriva za pravili tradicije. To delno potrjujejo tudi osebna mnenja svetovno priznanih plesalcev, kot sta na primer Mariano Chicho Frumboli (Plebs, 2009) ali Maria Nieves (Pelicoro, 2002), ki oba ugotavljata, da je stil plesanja argentinskega tanga na milongah poenoten ter ne vsebuje več originalnosti. Kot se je že zgodilo v zgodovini, sta standardizacija in ekonomski interes povzročila razvoj novih plesnih zvrsti, kot sta internacionalni tango in ameriški tango, ki niso vsebovale osnovne esence interakcije, improvizacije in originalnosti. Tokrat obstaja možnost, da bo ples obstal pod imenom/znamko argentinski tango, vendar izgubil svoje osnovne prvine.

Plesalci neotanga na drugi strani zagovarjajo osnovno esenco/dediščino plesa, vendar osvobojeno tradicionalnih okvirjev. Če trenutni pojav gledamo skozi perspektivo zaščite tradicije, je vzpostavitev progresivne ideje plesa pod novim imenom logična. Zanimivo in pravzaprav

paradoksalno pa je, da neotango kot nova zvrst, zagovarja osnovno esenco stoletnega razvoja originala. Vpliv politike in ekonomije na samo gibalno izraznost v tangu je dejavnik, ki ni viden oziroma pričakovan, kljub temu predstavlja stalnico v njegovem razvoju.

7 LITERATURA

1. Anexo de la LEY N° 2.323 - Código de Planeamiento Urbano, Ley N° 449, BOCBA N° 2699 (6.6.2007). Pridobljeno s <http://www2.cedom.gob.ar/es/legislacion/normas/leyes/anexos/al2323.html#a>
2. LEY N° 130 – Tango como parte integrante de su patrimonio cultural, BOCBA N° 616 (22.1.1999). Pridobljeno s <http://www2.cedom.gob.ar/es/legislacion/normas/leyes/ley130.html>
3. LEY N° 2.323 - Código de Planeamiento Urbano, Ley N° 449, BOCBA N° 2699 (6.6.2007). Pridobljeno s <http://www2.cedom.gob.ar/es/legislacion/normas/leyes/ley2323.html>
4. LEY N° 5.735 - LEY DE FOMENTO A LAS MILONGAS, BOCBA N° 5263 (28.11.2017). Pridobljeno s: <http://www2.cedom.gob.ar/es/legislacion/normas/leyes/ley5735.html>
5. Marchini J. (2007). *El Tango en la Economía de la Ciudad de Buenos Aires*. Observatorio de Industrias Culturales.
6. Merritt, C.P. (2008). *Locating the Tango: Place and the Nuevo Social Dance Community* (Doktorsko delo). Pridobljeno s <https://digital.library.temple.edu/digital/collection/p245801coll10/id/13758/>
7. Pellicoro, P., (2002). *Paul Pellicoro on Tango*. New Jersey: Barricade Books Inc.
8. Plebs, M., (2009). Mariano »Chicho« Frumboli. *El Tangauta (182)*, pp. 19-20.
9. Senkiw, M. (2017). TANGO, DIMENSIÓN ECONÓMICA Y TURISMO, Fractura Expuesta. Pridobljeno s <http://www.fracturaexpuesta.com.ar/tango-economia-y-turismo/>
10. Tango - Intangible heritage, (2009). List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity, Culture Sector – UNESCO. Pridobljeno s <https://ich.unesco.org/en/RL/tango-00258>